

Posljednjih desetak godina u društvenim je znanostima zavladała nova paradigma - paradigma nativizma u objašnjenju socijalnoga ponašanja. Ta paradigma, s različitim imenima, poput evolucijske psihologije, bihevioralne genetike, sociobiologije, ljudske bihevioralne ekologije, evolucijske antropologije, ljudske etologije, uz velik doprinos klasičnih bioloških i medicinskih teorija, ponudila je niz izuzetno zanimljivih ali i vrlo kontroverznih teorija. Spomenimo samo neke: teoriju inkluzivne podobnosti i sebičnoga gena, teorije genetskog nasljeđivanja inteligencije, razrade darvinističke teorije spolnog odabira te posljedica različitih bioloških investicija, teorije diferencijacije spolnih (rodnih) uloga, teorije modularnosti uma odnosno "neurološke lociranosti" socijalnosti, teorije agresivnosti, teritorijalnosti, prehranjivanja, roditeljske investicije i brojne druge. Najveća snaga te "paradigme" jest njezino objašnjavačko obećanje - da će uz minimum pretpostavki pružiti relativno točna empirijska predviđanja u nizu područja ispitivanja.

Jedno veliko metodološko pomagalo u obrazloženju razločnosti ljudskih institucionaliziranih ponašanja jest i teorija racionalnog izbora odnosno teorija igara - metode kojima se pokušava opisati matematički, ekonomski i biološki *raison d'être* raznih socijalnih adaptacija na okolišne pritiske. Ali unatoč početnome dojmu o univerzalnoj prihvaćenosti spomenute paradigme, posvuda se javljaju osporavanja i teorijski sukobi.

Kako bismo raspravili o dosezima jednog po mnogim znanstvenicima i laicima pojednostavljenog modela objašnjenja društvenoga ponašanja pozvali smo niz stručnjaka iz područja neuroznanosti, psihologije, sociologije, biologije, antropologije, ekonomije, paleoantropologije i filozofije.

Na ovome skupu pokušat ćemo ocrtati sporna, zajednička ili interdisciplinarna područja u biologističkim objašnjenjima socijalnoga ponašanja, odnosno pružiti detaljnije "upute za daljnji rad" unutar paradigme. Smisao našega sastanka jest priprema obimnijega zbornika radova na tu temu koji bismo željeli objaviti početkom ožujka sljedeće godine.

Predviđeno trajanje pripremljenih izlaganja ili diskusija i komentara jest petnaest minuta. Tematske cjeline na skupu omogućit će sudionicima da sudjeluju u raspravama o većem broju pitanja.

ILYA ZOMB Sentimental Pursuit

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar

ima čast pozvati Vas

na

interdisciplinarni znanstveni skup

EVOLUCIJA DRUŠTVENOSTI

Četvrtak

28. studenog 2002.

9.30 sati

Program

9.30

Pozdravna riječ ravnatelja Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar, dr. Vlado Šakić

9.35

Pozdravna riječ u ime organizatora skupa, dr. Ljiljana Kaliterna Lipovčan

9.40

0 ideji simpozija: moderatori Darko Polšek i Josip Hrgović

9.50 - Tema I.

Nature i nurture (0 prirodnoj i kulturnoj uvjetovanosti ponašanja)

Predložene teme za raspravu:

Postoji li "evolucija spolnih razlika"? Koji su elementi društvenosti "urođeni"? Što je s ljudskom prirodom? Jesmo li ljuštore sebičnih gena? Jesu li današnji oblici društvenosti - adaptacije na evolucijske pritiske? Jesu li "racionalni izbori" posljedica evolucije? Teorije igara i "racionalnosti" ponašanja u prilagodbi društvenosti.

Uvodna riječ: Darko Polšek

U raspravi će s izlaganjima i komentarima sudjelovati Igor Bajšanski (Filozofski fakultet, Rijeka), Meri Tadinac-Babić i Ivana Hromatko (Filozofski fakultet, Zagreb), Goran Kovačević (PMF, Zagreb), Vladimir Ivković (Institut za antropologiju, Zagreb), Davor Pečnjak (Filozofski fakultet, Rijeka), Dario Pavić.

10.30

Pauza/kava

10.45 - Tema II.

Utjecaj (paleo)antropologije, biologije, neurologije i medicine na istraživanje socijalnoga ponašanja

Predložene teme za raspravu: Postoji li moždani modul za društvenost? Smijemo li povijesno-antropološke zaključke pretvarati u teorijske norme? Je li jezik *test-case* u raspravi o evoluciji društvenosti?

Uvodno izlaganje: Miloš Judaš (Institut za mozak, Zagreb)

U raspravi će sudjelovati Zoran Tadić (PMF, Zagreb), Denis Bratko i Ana Butković (Filozofski fakultet, Zagreb), Veljko Jovanović (Institut za antropologiju, Zagreb), Jakov Radović (Hrvatski prirodoslovni muzej, Zagreb), Melita Kovačević (Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Zagreb), Irina Zupan (PMF, Zagreb)

12.10

Pauza/kava

12.15 - Tema III.

Politizacija i primjena neodarvinističkih teorija

Predložene teme za raspravu: trebaju li darvinistički pristupi u društvenim znanostima biti politički korektni? Ima li opasnosti od "zlouporabe" nativizma? Je li svaka primjena nativizma nužno konzervativna? Pruža li nam povijest nativističkih pristupa dobar ili loš putokaz za daljnja istraživanja?

Uvodna riječ: Josip Hrgović

U raspravi će sudjelovati Aleksandar Štulhofer (Filozofski fakultet, Zagreb), Boris Vujčić (Hrvatska narodna banka, Zagreb), Kristijan Krkač (Filozofski fakultet Družbe Isusove, Zagreb), Darko Polšek (Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb), Nenad Smokrović (Filozofski fakultet, Rijeka), Josip Balabanić (Hrvatski prirodoslovni muzej, Zagreb)

13.00

Zaključak:

O koristima interdisciplinarne rasprave o evoluciji društvenoga ponašanja

13.30

Dinjenak u prostorijama Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar